

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Beethovnova 6
Naročnina: Letno 40 Din, polletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Čekovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 34

V LJUBLJANI, 19. AVGUSTA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puc:

Ugotovitve

Nevarni dogodki nas ne smejo prehiteti v stanju naših nerešenih notranjih odnosov

V-n:

Zrelost naroda

Z bratsko slogo in s trdno voljo se da ustvariti boljša bodočnost naroda in države

Redki so veliki trenutki v zgodovini narodov in držav, ko se njihova bodočnost rešuje za dolgo vrsto let naprej. V zgodovini našega naroda in naše države smo imeli tak primer v zgodovinskem letu 1918., ko smo se osvobodili tisočletnega suženjstva in se združili s krvnimi brati v skupni svobodni domovini.

Toda čas teče naglo, menjavajo se načini življenja, menjavajo se tudi mednarodne politične razmere. Včasih nastajajo velepomembne, za cele narode in države najusodnejše spremembe kar čez noč, povsem nepričakovano, kakor da so padle z neba. Vedno pogostejša taka presenečenja, zlasti v notranjem državnem življenju posameznih narodov, so prinesla v najnovejši dobi s seboj močno pospešeno voljo prizadetih ljudstev, da se v vsakem pogledu čimbolj osamosvoje, da utrdijo svoje soodločanje v vsem notranjem javnem udejstvovanju in da preko nekaterih prenapetih, bojovitih in prerazgretih glav ustvarijo medsebojno sožitje, zagotovijo svetovni mir in povečajo blaginjo vsega človeštva.

Žal, da vsi narodi niso imeli sreče, da bi dosegli popolno ali pa vsaj delno uresničenje teh svojih iskrenih želj in vzvišenih človečanskih ciljev. Dočim so nekateri narodi in nekatere države, predvsem oni, kjer še danes vladajo prave, čiste demokracije, lahko svobodno tekmovali v izobrazbi, v izboljševanju gospodarskega in socialnega življenja ter v ustvarjanju čimbolj prijateljskih vezi med seboj in sosedmi, so zašle nekatere druge države pod neizprosno, diktatorski pritisk nerazsodnih, često absolutno nezmožnih in omejenih samozvancev, ki so svojim strahovanim ljudstvom že doslej storili več slabega in škodljivega, kakor pa dobrega in koristnega.

Pa ne le svojim narodom! Tudi vsemu ostalemu civiliziranemu svetu so nagromadili na pleča brezštevilne težke in nepotrebne skrbi, često pa tudi težko popravljive in skoro neodpušljive krivice, žalitve in druge težave. Ti nečastni, dostojanstva svobodne-

ga, razumnega in vsestransko zrelega človeka nevredni pojavi so že v ponovnih primerih okužili tudi nekatere druge, manjše države, kjer so sledili slabemu, pa neverjetno privlačnemu vzgledu omenjenih samozvancev še posamezni sorodni, iz istega testa zgneten voditelji, ki pa pred zaupanimi jim narodi svoje legitimacije za tako voditeljsko nastopanje prav z ničemer pošteno ne morejo izpričati in dokazati.

Nasprotno! Ta ljudstva, zaenkrat po poti nenaklonjene usode na milost in nemilost izročena takim samozvanim voditeljem, so spoznala nujno potrebo po izobrazbi, po samovzgoji in kmalu so s svojim deloma tajnim, deloma javnim nastopanjem dokazala pred svetovno javnostjo svojo politično dozorelost in zmožnost, da sama prevzamejo v svoje roke odločanje o svojem življenju in svoji bodočnosti. Na političnem obzorju teh narodov in držav so se naenkrat pojavili v zarji odločnosti, navdušenja in prekipenja zdrave moči veliki dogodki kot glasniki bližnjega prerodenja, vstajenja in dviga k splošni blaginji, napredku in zadovoljstvu.

Složnost, ki je že lepo dobo nismo videli v gotovih državah med njihovimi narodi, je zopet vzcvetela in se bohotno razrasla med najširšimi ljudskimi plastmi. In zopet so novi dogodki in čvrsti narodni življenjski utripi jasno dokazali, da so ti narodi resnično dozoreli za svoje vzvišeno, sveto poslanstvo in za velike, odgovorne naloge, ki jih še čakajo v najbližji bodočnosti.

Ker smo tudi mi kot priče prebujajoče se sedanosti imeli srečo, da smo z lastnimi očmi videli novo zvezdo-vodnico prave demokracije, ki jo obkrožajo žarki popolne državljanske enakopravnosti, svobode, pravičnosti in iskrenega bratstva, smemo zaupati brez vsakega dvoma in skrbi v zrelost lastnega naroda, v njegovo zmožnost, pripravljenost in odločnost, da bo v prihodnosti res uspešno sledil svojemu svetemu poslanstvu, ki mu ga nalagata skrb in ljubezen do čim močnejše, srečnejše in zadovoljnejše domovine.

in po vsem svetu vobče. Vsebinska tega članka je jasen in nedvoumen dokaz, da je Amerika priča najnovejših političnih in mednarodnih dogodkov ter zapletlja-

jev v svetu docela obrnila krnilo svoje dosedanje državne in svetovne politike ter popolnoma spremenila svoje gledišče na probleme vsega ostalega sveta, zlasti pa Evrope. Zaenkrat sicer še postopno, vendar pa gotovo in odločno, izginja iz ameriškega državnega življenja znani princip izoliranosti in neinteresiranosti za politične probleme in vprašanja ostalih kontinentov, ameriški narod pa prihaja vedno bolj do prepričanja, da ima zlasti on velike dolžnosti in odgovornost napram celokupnemu človeštvu.

Omenjeni ameriški list piše med drugim: «V primeru konflikta v Evropi ne bi Združene države severnoameriške nikakor mogle ostati nevtralne kljub obstoječemu zakonu o nevtralnosti, to pa še tem manj, če bi prišlo do borbe med demokratičnimi in avtoritativnimi državami. Temelji, ki jih brani češkoslovaška demokracija, so naravnost prirasli k srcu ameriškega naroda. Med ameriško demokracijo in med demokracijami srednje Evrope, skandinavskih držav, Francije in Anglije obstoja že od nekdaj trdna skupnost iste ideje.»

Po objavi tega članka je dal državni tajnik USA za zunanje zadeve Hull oficijelno izjavo, v kateri poudarja, da v celoti odobrava stališče tega najuglednejšega ameriškega lista.

Če spravimo predmetni članek v zvezo s svoječasnimi izjavami predsednika Roosevelta, zunanjega ministra Hulla in drugih odgovornih politikov Amerike, šele spoznamo njegov pravi pomen, ker je iz vsega tega jasno razvidno, da mišljenje in pisanje «New York Timesa» ni le mišljenje lista samega kot takega, temveč je to tudi v resnici odraz ameriškega oficijelnega gledanja

na razvoj dogodkov v svetu, predvsem pa v Evropi.

Posledice te spremembe uradne politike Združenih držav severnoameriških so nedogledne, to pa ne le zato, ker ustvarja ta nova politika stanje, kakršno je bilo ustvarjeno v času prefekle svetovne vojne leta 1917. z intervencijo Amerike, temveč tudi zato, ker jasno očrtava voljo najmočnejše industrijske države na svetu, Amerike, in njenega naroda, da se ves svet uredi res demokratično. Ameriška demokracija se je danes ponovno javno, pred očmi vsega sveta, solidarizirala z demokracijami Evrope. In še nekaj več! Ona sporoča evropskim demokracijam tudi odločno zagotovilo, naj niti za trenutek ne pozabijo, da je v primeru eventualne borbe tudi ona tukaj! In ob teh zagotovilih ter slovesnih, resnih izjavah nas vseh prizadetih nič več tako zelo ne skrbe razni vojaški velemani okrog nas, ki že skoro popolnoma spominjajo na mobilizacije evropskih armad v usodnem, krvavem letu 1914. Evropske demokracije države so si oddahnile in jasnejši je postal njihov pogled v bližnjo bodočnost; nobenega strahu ni več v njih in nobene skrbi za prihodnost, pa naj se že zgodi, karkoli se hoče.

Amerika odlično vrši ono misijo, ki ji je bila poverjena z zgodovinskim razvojem svetovnega življenja. Zato pa Amerika tudi iskreno želi, da bi bila v resnici regulator v medsebojnih odnosih narodov na drugih kontinentih. Mnenja smo, da Amerika to tudi mora biti, če želi obdržati lastno demokratično ureditev in ohraniti puritanstvo krščanskega humanizma in kulture.

Nemci o Češkoslovaški

»Češkoslovaška republika lahko postavi prvi dan vojne na svoje meje 34 divizij!«

Znana nemška vojaška revija «Wehrkraft», ki stalno posveča največjo pozornost češkoslovaški vojski, njeni organizaciji, oborožitvi, izpolnitvi in napredku, je nedavno objavila dolg članek o trenutni moči in pripravljenosti češkoslovaške vojske.

Članek v svojem začetku najprej obširno razpravlja zemljepisne razmere Češkoslovaške republike, dolžino njenih mej in njihovo modulacijo. V odstavku o številu prebivalstva pravi članek, da znaša skupno število za orožje sposobnih državljanov 1.500.000 mož. To številčno stanje pa se da v primeru vojne čez noč povečati za dober milijon vojakov.

V normalnih razmerah se na Češkoslovaškem vsako leto rekrutira po 75.000 mladeničev za dveletno službovanje v stalnem kadru. V tem številu pa ni všteti 50.000 mož dopolnilne rezerve. V mirnem času šteje češkoslovaška vojska 150.000 mož, 10.000 častnikov in okrog 20.000 aktivnih podčastnikov. Vojaška obveznost se pričinja z 20 in se končuje s 50 letom starosti. V primeru vojne pa so dolžne vse ostale osebe od 17. do 60. leta vršiti pomožno službo v zaledju.

Omenjena nemška strokovna vojaška revija se dalje trudi, da

bi dokazala, da Češkoslovaška republika ni izrazita narodna država, temveč da je le narodnostno mešana in zlepljena država, podobna, kakor je bila to stara, pokojna avstroogrška monarhija. Po tem nemškem vojaškem gledanju je predsednik republike dr. Beneš v namenu, da bi zavaroval to državno formacijo, sklenil z raznimi državami celo vrsto vseh mogočih zvez in paktov. Predvsem so to vojaška pogodba s Francijo, vojaška, gospodarska in politična zveza z državami Male antante in od leta 1935. dalje tudi vojaška pogodba s Sovjetsko Rusijo. Revija se trudi, da ne bi verjela v te zveze in pogodbe ter pravi: «Tudi danes bi mogli le s težavo zanesljivo oceniti, kako in v kakšni obliki se bodo te razne zveze izkazale v primeru vojne.»

Kdor pa medtem pozorno in objektivno spremlja vse današnje dogajanje v Evropi, nikakor ne more imeti takih dvomov, kakor jih izraža gornja nemška revija. Ta publikacija dalje iznaša celo vrsto kaotičnih in tendencioznih trditev, kakor je na primer ugotavljanje, da «Sovjeti v Češkoslovaški vidijo vrata za svoj izpad proti nacionalno-socialistični Nemčiji in fašistični Italiji». Revija vsekakor dvomi tudi v sodelovanje jugoslovan-

POLITIČNI
TEDEN

Dne 13. t. m. je minilo deset let, odkar je prevzel g. dr. Vladimir Maček vodstvo hrvaškega naroda po umrlem narodnem velikanu in učitelju Štefanu Radiću. Svojo desetletnico je zaključil s potovanjem v Beograd, ki pomeni velik zgodovinski dogodek v življenju našega naroda.

Že zgodaj zjutraj naslednjega dne so zasedli zagrebški kolodvor reditelji, člani zagrebških organizacij HSS, da bi omogočili neoviran prihod predsednika in njegovega spremstva. Red je bil vzoren. Sploh je potekla vsa manifestacija v najlepšem redu in so opozicijske množice pokazale ves ta čas dovršeno disciplino.

Organizacija potovanja je zaupala, da se ob sprejemu ne sme nositi nobenih zastav ali napisov, prepovedala je dalje vsak govor pred kolodvorom ali pred hišo, ki je bila določena za bivanje predsednika g. dr. Mačka v Beogradu. Slednjič so bila dana tudi navodila, naj se ne kliče ničesar takega, kar bi moglo povzročiti incidente. Kako se je občinstvo točno držalo vseh teh navodil, kaže dejstvo, da se ni dogodil ves čas g. dr. Mačkovega bivanja v Beogradu niti najmanjši incident.

Ko je prispel popoldanski brzovlak na beograjski kolodvor, so tam voditelji Hrvatov pričakovali že vsi vodje Bloka narodnega sporazuma. Sivolasi predsednik Radić, ki je prispel prejšnji večer iz Knjaževca, je kazal mladeniško živahnost, ob njem pa sta stala predsednika Demokratske in Zemljoradniške stranke gg. Ljuba Davidović in Joca Jovanović. G. dr. Maček je vedro skočil iz vagona ter pozdravil navzočne, vsakega treh voditeljev pa je po starem narodnem običaju trikrat objel. S perona se je podal s šesti Združene opozicije na trg pred kolodvorom, kjer ga je pričakovala velika množica občinstva. Tam je sedel z voditelji srbske Združene opozicije v prvi avtomobil, dočim so v naslednjega posedli gg. inž. Košutić, Vilder in Miša Trifunović. Nato so krenili avtomobili po Nemanje ulici proti hiši g. inž. Veljkovića, kjer je imel predsednik g. dr. Maček stanovanje za časa svojega beograjskega obiska, spremljani od grobnih klicev množice, kateri je odgovarjal g. dr. Maček stoje z mahanjem roke.

Zvečer se je vršila prva konferenca v stanovanju g. Ljube Davidovića, ki je trajala od 18. do 20. ure. Po konferenci pa so se podali prisotni na stanovanje g. Miše Trifunovića, kjer je priredil svečano večerjo v čast g. dr. Mačku voditelja Radićanske stranke g. Aca Stanojević. Od ostalih delegatov so se sešli demokrati v «Ratničkem domu», radikali v «Delavskem domu», zemljoradniki pa v restavraciji «Takovo». Vst ti sestanki so potekali v najpristranejšem razpoloženju. Po večerji se je podal predsednik g. dr. Maček peš do svojega stanovanja v spremstvu gg. inž. Košutića in dr. Šuteja.

Naslednjega dne se je vršila ob pol 10. uri konferenca na stanovanju g. Joca Jovanovića, kjer se je zbralo 120 delegatov iz vseh krajev naše domovine. Vsako stranko Združene opozicije je zastopalo po 30 delegatov, ostalih 30 je pa odpadlo na delegate Seljaško-demokratske koalicije. Slovenski del Bloka narodnega sporazuma je za-

Ml. K.:

Dvoje svetov

Ameriška demokracija zagotavlja evropski, da bo v primeru vojne tudi ona ob njej

Največji ameriški list «New York Times» je nedavno objavil zelo pomemben članek, ki je vzbudil pravo senzacijo ne le v Ameriki, temveč tudi v Evropi

in po vsem svetu vobče. Vsebinska tega članka je jasen in nedvoumen dokaz, da je Amerika priča najnovejših političnih in mednarodnih dogodkov ter zapletlja-

Kmetska posojilnica

Ijubljanske okolice r. z. z n. z.
v LJUBLJANI, Tyrševa c. 18

NOVE VLOGE

Za vse vloge nudi popolno varnost — Otvorja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod, ustanovljen leta 1881.

vsak čas razpoložljive 4% obrestuje po 5% vlogeproti odpovedi po 5%

ske armade pri vojaškem podpiranju Češkoslovaške.

Po teh in podobnih razmišljanjih in domnevanjih prehaja revija na konkretnije stvari. Naštev češkoslovaške vojaške formacije in prihaja do zaključka, da more «Češkoslovaška poslati že prvi dan vojne na bojno polje najmanj 34 moderno in najdovršenejše opremljenih kompletnih divizij». V zvezi s tem je umestno pripomniti, da je prav te dni Američan George Fielding Eliot napisal v «This Week Magazine» na podlagi svojih najnovejših opazovanj ugotovitev, da «more Nemčija danes postaviti proti

Češkoslovaški le 21 divizij, ker ji je ostala vojska potrebna za obrambo lastnih mej napram drugim sosednim državam».

Gornjim izvajanjem nemške vojaške revije skoro da ni treba ničesar dodajati, edino umestno bi bilo pripomniti, da je za nadvladanje in premaganje tako dobro pripravljene državne obrambe, kakršna je danes češkoslovaška, potrebna najmanj štiri- do petkrat večja, vsaj tako sijajno in dovršeno opremljena ter pripravljena, obenem pa seveda tudi, zavedna in navdušena premoč.

-nik, Ljubljana:

Ženska enakopravnost

Našemu ženstvu moramo dati priliko, da pokaže svoje zmožnosti v javnem delu

Čim je začelo človeštvo vrednotiti tudi duševne lastnosti, razumevati umetnost in spoznavati tajnosti prirode do najfinejših podrobnosti, je, prej sicer podjarmljena žena postala enakopravna moškemu. Boj za žensko enakopravnost se pojavlja v kulturno urejeni državi vedno kot potreba, da se v konstruktivno delo pritegnejo vse sile naroda in da se tudi ženi da prilika, da sodeluje v vsem z moškim. Res je pa tudi, da je to mogoče le v demokratično urejeni državi. Vse diktature odklanjajo sodelovanje žene in dopuščajo kvečjemu, da jim je nekaj delavk v javnem življenju le v okras njihovega delu in v slepilo javnosti, češ, da sodelujejo tudi ženske. Ženska emancipacija bo le tedaj prava, če se bodo dale ženi absolutno vse pravice in če se jo bo zaščitilo na vseh področjih njenega udejstvovanja, na pr.: kot poli-

stopal g. dr. Dinko Puc, ki je bil k beograjskim razgovorom povabljen kot pooblaščen delegat od vodstva Bloka narodnega sporazuma ter se ni prav nikomur vsiljeval, kakor je hotel nerodno ironizirati režimski tisk. Konferenca je trajala do 11. ure, ko je bila soglasno sprejeta resolucija, katero so podpisali gg. dr. Maček, dr. Kostić, Aca Stanojević, Ljuba Davidović in Joca Jovanović. Nato so se delegati razšli, le g. dr. Maček se je še zadržal z gg. Aco Stanojevićem in Joco Jovanovićem do kosila, ki ga je priredil ob 13. uri hišni domačin. Zvečer se je vršila še seja delovnega odbora Bloka narodnega sporazuma, ob 21. uri pa je priredil g. Ljuba Davidović v svojem stanovanju poslovilno večerjo dragemu gostu.

V torek zjutraj ob pol 9. uri so prišli pozdravit g. dr. Mačka na dom še enkrat voditelji srbskega naroda, da ga spremijo na kolodvor na poti domov. Na kolodvoru so se znova zbrali množestvilni prvaki, a mlada deklica je izročila g. predsedniku šopek cvetja za njegovo gospo. Neprestano so stali okrog hrvaškega voditelja množestvilni kmetje v slikovitih narodnih nošah, dočim so ves čas brneli fotoreporterski aparati. Spremljan od toplih ovacij srbskega naroda se je voditelj Hrvatov vrnil med svoje ljudi, prepričan, da je «njegov vlak na pravem tiru».

tičarko, kulturno delavko, mater, fizično delavko itd. Ne smemo pozabljati, da so vse častne državljske pravice moških ženi odvzete prav za prav že pri rojstvu, čim se ugotovi, da je novorojenec ženska. Žena ne sme povedati, kdo naj jo zastopa pri upravljanju države, niti ne sme sama zastopati svojih in svojih otrok interesov pri upravljanju države. Še vedno mora žena imeti pismeno dovoljenje svojega moža, da sme samostojno voditi trgovino, ni enakopravna pri dediščinah itd.

Režim, ki bi dal jugoslovanski ženi vse utemeljene pravice moških, bi storil velik korak naprej v socialnem, političnem in tudi kulturnem pogledu! Ne drži trditve, da jugoslovanska žena v splošnem politično ni zrela. Najmanj pa velja to glede Slovenije. Sicer se pa naše ženstvo politično doslej ni moglo razviti že zaradi tega, ker mu nikdar ni bila dana prilika, da bi se politično udejstvovalo, torej tudi ni moglo čutiti prave potrebe, da se politično izostri! Dajte ženi politično svobodo in pravico, pa se bo že iz potrebe zanimala za politična vprašanja, kolikor že sedaj ne posega vanja.

Kakor smo že ugotovili, so možne za ženo vse pravice le v demokratično urejeni državi. Demokracija ne izključuje sodelovanja žene, temveč ji je nasprotno le dobrodošlo. Res je sicer, da ženska ne more sodelovati v popolni celoti pri javnem delu, pri vseh dolžnostih in pravicah že po svoji naravni ustvarjenosti, kakor na pr. v vojski itd. Pač pa je res, da se je ravno v vojnem času izkazalo sodelovanje žene pri samaritanskem delu kot neuporabno potrebno. Iz vsega je razvidno, da je sodelovanje žene potrebno prav povsod in da gre le za pravilno razdelitev dela.

Kaj rado se pripeti, da se žena tu in tam pritegne k delu, da se celo zapleta v navidezno politično delo, da se jo zaradi tega javno slavi, da se prireajo javna zborovanja in na njih časti «deklištvu», da se pompozno piše o veličastnem zborovanju ženstva tam in tam; vse to se pravi mlatiti prazno slamo. Dejansko je vse drugače. Dajmo ženi vse pravice, ne oklepajmo v celibat posameznih stanov (učiteljice!), ker to je korak nazaj, ne pa naprej. Naše ženstvo se dobro zaveda svojih dolžnosti in si je zaradi tega tudi v svesti svojih pravic! Vemo pa tudi dobro, da se naše žene ne bodo dale pritegniti v delo kjerkoli si bodi. Njim je uspešno delo mogoče le tam, kjer jim bo dana prilika, da

v plemenitem boju z moškim pokažejo vse svoje moči in zmožnosti. Jugoslovanska žena noče od moških milostno podarjenih pravic, temveč jih zahteva v celoti, ker je do njih upravičena na podlagi splošne državljanske enakopravnosti in splošnega človeškega prava!

Domači pomenki

„Slovenec“ psuje

Ker se je g. dr. Puc udeležil sprejema g. dr. Mačka v Beogradu in pa konference delegatov «Bloka narodnega sporazuma», sta «Slovenec» in njegov opoldanski repek vsa iz sebe, kakor da bi ju to kaj brigalo. «Jeftičev ban» in «petomajski ban» se neprestano ponavljata. Nas to razburjanje samo veseli, ker smo doslej vedno videli, da «Slovenec» psuje takrat, kadar se dogodki ne razvijajo po njegovi volji, dočim je v sreči velikodušen in po možnosti dostojen. «Slovenec» naj kar psuje dalje, jamčimo mu, da bo imel še mnogo povoda.

Nogavičarstvo v Mariboru

Iz Maribora nam poročajo, da so imele mariborske trgovine z nogavicami v zadnjih dneh precej dela in kupčije. Najprej so izpraznile za gotovo vrsto kupcev, ki niso bili prav nič podobni našim slovenskim ljudem, vse svoje zaloge belih nogavic, ki so tako zelo priljubljene nekje drugje v svetu. S temi nogavicami so se postavljali potem nedogodni petelinčki po mariborskih ulicah in lokalih tako dolgo, da je bilo nekemu tega izzivanja dovolj. Neznobele nogavičke so dobile na takih «spaciranjih» nepričakovano nov okras v obliki črnih lis, In zgodba s kupčijo se je ponovila. V mariborskih trgovinah z nogavicami so se naslednjega jutra pojavili zopet isti kupci, ki pa so naenkrat kupovali nogavice vseh drugih barv, le belih za nobeno ceno ne. Kako hitro se včasih spremeni okus za barve in še za marsikaj drugega...

Velike besede

Režimski ljubljanski opoldanski velelist «Slovenski dom» objavlja v svoji 184. številki naslednje zgodovinske izjave svojega šefa g. dr. Korošca: «Dr. Korošec govori mladini JRZ: Svobode je toliko, da se more v Belgradu nemoteno sprehajati največji opozicionalec. (G. dr. Maček namreč, op. našega uredništva.) V Jugoslaviji se je začelo razvijati blagostanje. Vsi hvalijo ureditev in razmere v njej. V njej je tudi svoboda. Gotovo se je o tem prepričal tudi dr. Maček. Zato je na napačni poti, ko je večerj govoril in zahteval svobodo...»

Vzgoja ob lačnih želodcih

V listih smo pred dnevi brali, da so šolski nadzorniki s področja vrbaske banovine na svojem nedavnem zborovanju sklenili predlagati vladi, naj se za siromašne učence osnujejo primerni podporni fond in naj se zlasti povsod odprejo šolske kuhinje, ker šole potem bi se smeli strogo kaznovati starši, ki otrok ne pošiljajo redno v šolo. Mislimo, da veljajo te besede brez škode prav za vse banovine v državi. s.

„Slovenca“ za klobuk

Krščankosocijalna «Delavska pravica», ki je bila včasih deležna posebne ljubezni in naklonjenosti katoliškega slovenskega glasila «Slo-

venca», ki je pa centralistično in unitaristično glasilo JRZ v podobi današnjega «Slovenca» noče več pritiskati na svoje preizkušeno, zvesto srce, objavlja v svoji 33. številki dne 11. t. m. naslednjo notico: «Sarajevski Katoliški tjednik» prinaša resolucije evharističnega kongresa v Benkovcu v Dalmaciji, kjer beremo med drugim: «Dvigamo glas protesta tudi proti nezaslišani krivici, ki se je zgodila na naši šibeniški gimnaziji, kjer je vrgla iz učilnic katoliška verska znamenja, križe, in na ta način oropala tisoč hrvaških katoliških učencev in učenek najosnovnejših verskih pravic! — Pa morda vendar ne vladajo tam doli tudi še danes, po treh letih vlad g. dr. Stojadinovića, kakih «petomajski» framasonski ali morda celo komunistični bani?...»

Matematika je težka

Tako je vzdihnil v svojih gimnazijskih letih že marsikaj Slovenec. Enaki vzdihli prihajajo najbrže na tihem tudi jugoslovanskemu slovenskemu zelenemu trobilu «Slovenskemu delavcu», ki pravi, da «se je zbralo prejšnjo nedeljo pri svoji zaščitnici Mariji Pomagaj na Brezjah 15.000 članov Kmečke zveze in kmečkega ljudstva». Zakaj, v nekem ljubljanskem tedniku beremo 13. t. m. naslednjo ugotovitev: «Po pisanju „Orača“ ima Kmečka zveza nad 60.000 organiziranih članov. Pri glavnem delu tabora je bilo prisotnih 3500 do 4000 ljudi, skupno z ostalimi romarji in obiskovalci.»

Blagostanje ljudstva

Po zagrebškem «Radniku» objavlja ljubljanski «Trgovski list» resen članek, kako slabo se hrani naše ljudstvo in navaja statistične podatke, o katerih pravi, da mnogo povedo: Pšenice potroši na leto en prebivalec: v Franciji 204 kg, v Belgiji 196 kg, v Italiji 185 kg, v Jugoslaviji pa le 112 kg. V naše srednjeevropske žitnice izvažamo poljske pridelke v ogromnih množinah, ker je prebivalstvo tako siromašno in izmozgano, da si ne more več privoščiti niti koruznega in ovsenega kruha več. Krompirja, ki je «kruh revežev», se potroši na glavo prebivalca na leto: v Poljski 934 kg, v Nemčiji 703 kg, v Belgiji 449 kg, na Nizozemskem 335 kg, v Norveški 312 kg in v Jugoslaviji 50 kg. Sladkorja se potroši na osebo na leto: v Danski 58.18 kg, v Angliji 47.5 kg, v Ameriki 47.2 kg, v švedski 46.3 kg in v Jugoslaviji 5.5 kg, v zadnjem letu pa niti toliko ne več. Za kavo navaja statistika naslednje številke potrošnje v posameznih državah na osebo in na leto: na Danskem 8.18 kg, na švedskem 7.42 kg, na Norveškem 6.20 kg, v Belgiji 5.86 kg, v Ameriki 5.86 kg in v Jugoslaviji 0.57 kg. —

Ne bo vojna

«Knez namestnik Pavle je izjavil nekemu italijanskemu novinarju, da sedaj ni nobene nevarnosti za svetovni mir.» («Del. politika», Maribor, št. 77, dne 11. avgusta 1938.)

Zunanja politika

Temperatura v Evropi se znova sunkoma dviga spričo alarmantnih vesti, ki vznemirjajo mednarodno javnost. Nemčija se mrzlično utrjuje na vseh svojih mejah, zlasti pa v Porenju, kjer hoče zgraditi neosvojljivo linijo iz jekla in betona zato, da bi imela toliko svobodnejše roke za vojne podvige na drugi strani. Obenem se napovedani v Nemčiji taki vojaški manevri, ki so že popolnoma podobni mobilizaciji, saj se jih bo udeleževalo nad poldrugi milijon vojakov. Vršili se bodo v vzhodnih krajih Nemčije in na meji Češkoslovaške, torej na najbolj nevtralnici točki Evrope, kjer vsak trenutek lahko švigne iskra in zaneti evropski požar. Značilno je, da so pristajali Henleinove stranke pozvali svoje ljudi v obmejnih krajih, da končajo že do 15. avgusta žetev ter da pospravijo vse ostale poljske pridelke.

Medtem sedi v Pragi lord Runciman in mirno, z nasmehom na ustih, študira situacijo. Lord Runciman je znan germanofil in so ga zaradi tega v Londonu verjetno poslali v Prago, da si pridobi zaupanje Nemčije, ki je glavni akter v današnji evropski tragediji. Vsekakor pa kaže misija lorda Runcimana, da so si v Angliji svesti nevarnosti, ki grozi neprestano iz srednje Evrope vsemu civiliziranemu svetu. Istočasno se baje trudi z vsemi silami Nemčija, da bi pridobila Italijo za vojaški pakt.

Medtem grmijo topovi na Daljnem vzhodu. Rusko-japonski spor zaradi mandžurske meje še vedno traja, čeprav se vsrijo med sovjetsko in japonsko diplomacijo stalna pogajanja. Rusi nepopustljivo zahtevajo, da se japonski napadalci umaknejo s spornega področja, ki pripada Rusiji že nad 50 let, dočim zahtevajo japonski generali, da se ruske čete umaknejo s svoje lastne zemlje, da bi zadali Rusiji udarec na njenem prestižu v Aziji. Bilo bi torej nadvse čudno, če bi v takem položaju prenehali grmeti topovi in padati bombe ter granate po zloglasnih gričih Čangkufenga.

Vse pa izgleda, da bi vojno na Daljnem vzhodu mnogo bolj pozdravile neke druge države, kakor pa Rusija in Japonska. V Berlinu n. pr. ogorčeno pišejo, da morajo že enkrat prenehati ti napadi Sovjetske Rusije na «mirroljubno» Japonsko, ki se v svojem miru ne da motiti od ruskih izzivanj. Seveda bi vsak zapletljaj Rusije na Daljnem vzhodu silno olajšal nemški nastop v Evropi. Dokaz temu je tudi, da pritisk v srednji Evropi vzporedno raste z zapletljajmi na Daljnem vzhodu, ker se mora s tem seveda glavna pozornost ruskega kolosa nujno obračati k dogodkom v Aziji.

V Parizu in Londonu gledajo na situacijo navzlic temu s popolno mirnostjo in hladnokrvnostjo. Zahodni tisk opozarja javnost, da se ni treba razburjati zaradi tega obrata evropskih dogodkov, zlasti pa ne zaradi nemških manevrov in da ni treba verjeti pretiranim vestem. Pač pa da je treba dogodke motriti le s potrebno resnostjo. Vsi se pa čudijo, kako more Nemčija prenesti take silne finančne napore, ko vedno toži, da nima niti najpotrebnejšega denarja v druge svrhe. Vojni stroj je pa, kot vsak drugi stroj, ponavadi težje zaustaviti, kakor sprožiti.

DOMA IN NA TUJEM

Oči se jim odpirajo

Pri prebiranju režimskega tiska v zadnjem času opazimo, da napiše tudi kako bridko resnico na lastno kožo, kakor pač včasih tudi slepa kura zrno najde. Tako je potegnila tudi glavna besednica JRZ, beograjska «Samouprava», svojo nojevo glavo iz peska, se ozrla preteklo nedeljo 14. t. m. in na praznik 15. t. m. nekoliko po Beogradu in zapisala odkritosrečno: «Med narodom, ki je tako ponosen na svojo politično preteklost, kakor je naš, se ne more voditi politika zavezanih oči. Naš narod hoče biti obveščen o vsem ter želi vplivati na tok političnih dogodkov!» — Pot k resnici je ponekod res trnjeva in zamudna.

Literatura in politika

Generalni tajnik Centrale industrijskih korporacij g. Čurčin je imel nedavno obširen referat o stanju gospodarstva in o gospodarskem načrtu v naši državi, v katerem je med drugim tudi ugotovil: «Naša državna uprava za zahodnimi upravami močno zaostaja. Poleg tega se daje pri nas prednost politiki in raznim «zvezam» pred strokovnostjo,

Zaostajanje

Generalni tajnik Centrale industrijskih korporacij g. Čurčin je imel nedavno obširen referat o stanju gospodarstva in o gospodarskem načrtu v naši državi, v katerem je med drugim tudi ugotovil: «Naša državna uprava za zahodnimi upravami močno zaostaja. Poleg tega se daje pri nas prednost politiki in raznim «zvezam» pred strokovnostjo,

OPOZARJAMO VSE ONE, ki so prejeli današnjo številko «Slovenske besede» na ogled, da imajo naročniki «Slovenske besede» pravico do brezplačnih pravnih in upravnih nasvetov. Glej današnjo «Posvetovalnico» v inseratnem delu lista!

Kraljeviča Andreja so morali v torek zvečer nepričakovano prepeljati z Bleda v ljubljanski sanatorij «Leonišče», kjer sta mu šef-primarij splošne bolnišnice dr. Lavrič in njegov prvi asistent dr. Arko izrezala akutno vneto slepo črevo. Operacija je popolnoma uspela in bo naš najmlajši princ kmalu ozdravel.

Sokolsko društvo v Kočevju bo praznovalo v nedeljo, dne 21. t. m. tridesetletnico svojega plodnosnega obstoja. Vsa sokolska in napredna javnost se poziva, da ta dan polnoštevilno pohiti v Kočevje in tamkajšnjemu požrtvovalnemu in zavednemu Sokolu na najbolj ogroženem slovenskem ozemlju nudi v njegovem vzvišenem stremljenju vso moralno in gmotno podporo, zlasti, ker je treba še dovršiti v sirovem stanju nahajajoči se kočevski «Sokolski dom». Bratje in sestre, zato v nedeljo vsi v Kočevje!

Umrli je Djura Paunković. V dunajskem sanatoriju Auerberg je 17. t. m. po težki želodčni bolezni za vedno zatislil svoje oči drugi podstarosta Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije brat Djura Paunković, senator in preizkušeni narodni delavec. Pokojnik je bil v vsej državi znan kot eden najposobnejših in najzavednejših sokolskih organizatorjev, obenem pa je slovel tudi kot odlični gospodarski strokovnjak. Njegove zasluge na vseh področjih našega javnega življenja bodo ostale trajne in nepozabne. Star je bil šele 61 let. Vrlemu Sokolu bodi ohranjen večni hvaležen spomin!

OPOZARJAMO na današnji oglas tvrdke Evgen Hribar v Ljubljani, Tyrševa cesta 69/a, ki ima v zalogi bogato izbiro vsega steklenega in porcelanskega blaga, krasnih servisov, kuhinjske posode itd. ter to mlado domače podjetje vsem našim naročnikom, čitateljem in prijateljem najtopleje priporočamo.

V Jugoslaviji živi po zadnjih statističnih podatkih 125.000 državljanov s češkoslovaškim materinskim jezikom. Največ češkoslovaških podanikov je v dunavski in savski banovini (42.000), v drinski banovini jih je 6.000, v dravski okrog 3.000, v vrbski prav tako okrog 3.000, v Beogradu nad 2.500, v moravski bano-

jo, tako, da bi se tudi v dosti bolj ugodnih razmerah težko pravilno izvajal potrebni gospodarski načrt. Poleg tega pa niti ne vemo, niti ne moremo vedeti za osnovne načrte gospodarske politike, ki jo hoče izvajati današnja vlada. Zato se nam dostikrat pripeti, da moramo ugotavljati razna nasprotja med raznimi njenimi ukrepi, zlasti v fiskalnem oziru.»

Za sosedovimi okni

Mariborska «Delavska politika» piše v svoji 77. številki 11. t. m. v uvodniku med drugim sledeče: «Prihodnje leto bodo volitve v parlament. To napovedujejo agitacijska potovanja ministrov in politikov ne glede na to, da poteče poslovna doba narodne skupščine. Zdi se nam, da bodo te volitve nekak plebis-

O volitvah

cit... na katerega se bo treba temeljito pripraviti. Mi smo za najboljše odnose Jugoslavije do vseh sosednih in drugih držav. Ne moremo se pa strinjati z uvajanjem protidemokratskih metod, če bi se te hotelo uveljavljati, ker ne odgovarjajo duhu jugoslovanskega ljudstva in niti ne današnji kulturni stopnji človeštva.»

vini okrog 800, v primorski okrog 700 itd.

Višja šola za telesno vzgojo se bo otvorila 15. septembra t. l. v Beogradu.

Voditelj Slovaške ljudske stranke, prosluli pater Andrej Hlinka, ki je bil nekdanj najzagrizenejši nasprotnik vseh narodnih sovražnikov in obenem najvnetejši borec za osvoboditev in združenje vseh Čehov in Slovakov v skupni samostojni republiki, ki pa je v zadnjem usodnem času igral tako žalostno vlogo, je 16. t. m. ponoči umrl, star 74 let, v Ružomberku na Slovaškem.

Strašno neurje je v zadnjih 14 dneh že tretjič divjalo nad delom Bosne in Hercegovine in docela uničilo vse pridelke.

Minister — filatelista. Prometni minister dr. Spaho je lastnik ene najbogatejših filatelističnih zbirk v vsej naši državi. Nedavno je svojo zbirko razstavil na mednarodni filatelistični razstavi v Pragi, kjer je bil odlikovan z zlato kolajno.

Prvi nebotičnik so pričeli graditi v Sarajevu. Gradi ga «Železničarska kreditna zadruga» in bo imela nova palača devet nadstropij ter okrog sto stanovanj.

Delavci in uradniki v Karlovcu se organizirajo v najodločnejši borbi proti neznosni dragini vseh življenjskih potrebščin.

Epidemija slinavke in parkljevke se je razširila med govejo živino prav v vseh pokrajinah naše države. Tudi ljubljanski živinski sejmi so ukinjeni. V zvezi z ukrepi proti širjenju te živalske kuge je vredno zabeležiti kričeč primer nesmiselnosti in lesene neokretnosti «uradnega šimeljna». V Beogradu je izdalo mestno veterinarsko nadzorstvo odlok, s katerim ustavlja za nepredviden čas vse živinske sejme na svojem sejmišču, katero je tudi takoj dalo zapreti. Kmetje pa sedaj prodajajo živino enostavno po mestnih ulicah, proti čemur pa veterinarsko nadzorstvo doslej še ni hotelo nastopiti, češ, da se ga kupčije izven njegovega sejmišča nič ne tičejo.

Slavni hrvaški kipar Ivan Meštrović je 15. t. m. doživel 55 let svojega življenja. Konferenca o življenju na kmetih se pripravlja v Ženevi. Na njej se bodo razpravljali vsi problemi podeželja v evropskih državah in bodo sprejeti sklepi za reorganizacijo kmečkega življenja. Prvenstvo v zgovornosti na tej konferenci bodo glede na obširnost tvarine prav lahko odnesli jugoslovanski delegati...

Uvoz motornih koles v našo državo je narasel v primeri z lanskim letom za 178,4 %. Večino motociklov uvažamo iz Nemčije.

Strogi nadškof. Zagrebški nadškof dr. Štepinac je prepovedal vsem duhovnikom svoje nadškofije, da ne smejo brez razlike, ali so aktivni, ali upokojeni, nositi civilno obleko bodisi na ozemlju nadškofije, ali pa izven njega. Tudi ne sme duhovščina nikakor posegati v politiko, najmanj pa sme duhovniki kandidirati pri kakršnihkoli volitvah.

Znana dunajska industrijsko-trgovska firma «Semperit», ki ima več velikih industrijskih kavčuka tudi v Jugoslaviji, med njimi veliko tovarno v Kranju, je prodala vsa svoja pasivna podjetja v inozemstvu, zlasti na Češkoslovaškem in Poljskem. Obdržala pa je vse tri jugoslovanske tovarne in eno v Rumuniji.

Zemun postaja vedno bolj izrazito industrijsko mesto. Danes je v njem že 56 velikih in nad 100 manjših industrijskih podjetij, ki imajo vsako najmanj 15 delavcev. Med velikimi industrijami je 20 tekstilnih tovarn.

Za obnovo ceste Jeperca — Kranj se bo vršila licitacija v gradbenem ministrstvu dne 5. septembra t. l. Proračunski znesek je 15.200.000 din.

V zaščito gostilničarjev v Vojvodini je banska uprava dunavske banovine odredila, da se v bodoče ne sme izdati na vsem njenem področju prav nobeno dovoljenje več za odpiranje novih gostiln, bufetov in ljudskih kuhinj, to pa zato, ker je naraslo število gostinskih obratov v dunavski banovini od leta 1934. do 1937. nič manj, kakor za 1311 obratov ali 57 %.

Maribor je imel pred vojno nekaj nad 26.000 prebivalcev. Po ljudskem štetju iz leta 1921. se je dvignilo število mariborskega prebivalstva na približno 31.000, danes pa šteje Maribor že okrog 56.000 prebivalcev.

Nemško telovadno društvo v Rumi v Sremu, čigar delovanje je bilo pred meseci oblastveno ustavljeno in prepovedano, je prejelo te dni zopet dovoljenje za nadaljevanje svojega dela.

Vse dražje. Svinjina in slanina sta se podražili v Zagrebu v trgovini na debelo za 1,50 din do 2 din pri kilogramu.

Zupan mesta Karlovca dr. Graho je odredil, da se vsem nestalnim mestnim nameščencem zviša plača od 600 na 800 dinarjev oziroma še na več napram službenim letom. V Ljubljani kaj takega mestni uslužbenci še dolgo ne smejo pričakovati...

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda ni odobrilo ustanovitve ženske nogometne zveze v naši državi.

Prvi delavski zlet v Beogradu bi se bil moral vršiti te dni in je bil zaradi izrednih okoliščin odgojen na 10. in 11. september t. l.

V Dalmaciji je po nad desettedenski neprestani žgoči vročini in suši, ko ni padla na vso Dalmacijo niti kaplja dežja, pred nekaj dnevi zopet izdatno deževalo, vendar še premalo. Dež je znatno koristil polju, zlasti pa vinogradom.

Vzgledu zagrebške policije so sledile tudi policije v vseh ostalih krajih države in so izvršile racije glede tujcev, ki nimajo pravice bivanja v Jugoslaviji. Ob tej priliki so ugotovili več tisoč takih primerov.

Te dni poteka 50 let, odkar je bil v Srbiji ustanovljen prvi obrtniški list in je zaživela prva državna obrtniška organizacija.

Zveza češkoslovaškega časopisja je naslovila na vso češkoslovaško javnost proglas, v katerem poudarja odločno, da se mora v celoti izvesti Masarykova politična oporoka in zapuščina ter vstaja v obrambo državne avtoritete.

Na milijone gospodini

Vam bo potrdilo iz lastne skušnje:

najboljša nega za dragoceno perilo je zares dobro

milo, kakor je Schichtovo terpentinsko milo. To

milo odpravi temeljito in prizanesljivo vso nesnago.

Perilo je bolj trpežno in vedno bleščeče belo.

SCHICHT^{ovo} TERPENTINOVNO MILO

pere
bleščeče
belo

Izredni državni kongres Združenja rezervnih oficirjev in bojnikov se bo vršil v letošnjem novembru v Novem Sadu v okviru proslave 20-letnice Jugoslavije.

Po podatkih državne komisije za podpiranje ruskih beguncev v Jugoslaviji živi danes v naši državi še vedno nekaj manj, kakor 32.000 ruskih beguncev.

Kuge, lakote, vojske... V drinski banovini, predvsem v Vlasevici in okolici, se je med prebivalstvom razširila epidemija tifusa ali legarja in je že večje število bolnikov umrlo. Vzrok je v pomanjkanju zdrave pitne vode in v težkih gospodarskih razmerah.

Odklonitev nove stranke. Na zadnji seji ministrskega sveta je bila na predlog notranjega ministra odklonjena prošnja narodnega poslanca Milana Petkovića in tovarišev, da se jim dovoli ustanovitev nove politične stranke pod imenom «Kmečki in nacionalni pokret».

Sloznost. «Lidove Noviny» pišejo, da bo Mala antanta složno nastopila proti vsem madžarskim manjšinskim zahtevam.

Roka roko umije... «New York Times» poročajo, da bo Hitler o priliki obiska madžarskega regenta Horthyja v Nemčiji podal svečano izjavo, da bo vedno spoštoval svetost in nedotakljivost madžarskih državnih mej, dočim naj bi se Madžarska za protiuslugo odrekla zahodne Madžarske (Gradišanske).

Japonska vojska se na srednjo-kitajski fronti že nekaj časa neprestano umika. Kitajska ofenziva se je pričela na 80 km dolgi fronti severno od reke Jangtse.

Veliko razburjenje v Londonu je povzročila vest iz Berlina, da je nemška vlada obljubila japonski vladi, da jo bo v primeru vojnega spopada s Sovjetsko Rusijo podpirala tako moralno, kakor tudi na vseh ostalih področjih.

Francoski list «Paris Soir» obširno poroča o novih nemških utrdbah ob Renu. Na 45 km dolgi črti se nahaja na vsakih 150 metrov po ena utrdba.

Napoleonu so odkrili Francozi mogočen spomenik pretekli ponedeljek v njegovem rojstnem mestu v Ajacciu na Korziki.

Češkoslovaška je letos pridelala 165.000 vagonov pšenice (lani 140.000) in 160.000 vagonov rži (lani 145.000). Ta pridelok bo zadostoval za krite vse domače potrebe, dočim bo ostalo precej ovsu in ječmena tudi za izvoz.

Italijansko-francoska turistična vojna. Od 14. avgusta dalje je francosko-italijanska meja popolnoma zaprta za ves turistični promet z ene in druge strani. S tem so pokvarjeni načrti o počitniškem bivanju velikega števila Francozov, ki že nekaj let stalno prebijejo svoj poletni počitek v Italiji. Že od 5. avgusta italijanske oblasti dosledno odklanjajo vidiranje potnih listov svojih državljanov, ki bi radi prebili počitnice v francoskih Alpah in drugod v Franciji. Doslej so odklonile vidiranje potnih listov že nad 8000 Italijanov. Francoski odpravnik poslov Blondel je osebno protestiral pri italijanskem zunanjem ministrstvu zaradi takega postopanja italijanskih oblasti in je zahteval navedbo vzrokov, zakaj se tako postopa. Kolektivne potne liste za izletnike v večjih skupinah v Francijo italijanske oblasti tudi nočejo več izdajati. Izdajanje posameznih potnih listov v izredno redkih primerih pa je pri italijanskih oblasteh združeno s takimi formalnostmi in komplikacijami, da je vsako potovanje italijanskih turistov in izletnikov v Francijo dejansko onemogočeno. V Parizu so uradni krogi prepričani, da je Italija posegla po navedenih ukrepih zgolj iz političnih razlogov. Sedaj so francoske oblasti odgovorile napram svojim državljanom, ki bi radi potovali v Italijo, z enakimi protiukrepi. Škoda, ki jo bosta imeli od tega obe državi, bo izredno velika, zlasti za Italijo, kamor prihaja vsako leto mnogo več Francozov, kakor pa Italijanov v Francijo.

Prekoceanski angleški veleparnik «Queen Mary» je potolkel svoj dosedanj rekord in ponovno osvojil modri trak oceana. Iz New Yorka v London je prišel v 3 dneh, 20 urah in 42 minutah.

Manevri... V večini evropskih držav se vrše največji vojaški manevri po svetovni vojni. Predvsem prednjačijo fašistične države. Nemčija je mobilizirala okrog 2 milijona rezervistov, ki bodo ostali «na orožnih vajah» vso jesen in zimo. V Italiji so bili v Abruzzih veliki manevri ob navzočnosti kralja, prestolonaslednika in Mussolinija, ki je tudi sam izstrelil granato iz teškega možnarja.

Francoska policija je odkrila v Parizu veliko tajno tiskarno, v kateri so zločinci tiskali ponarejen denar in ponarejene poštnne znamke vseh držav.

Ljubljana v jeseni

Letošnji jesenski velesejem v Ljubljani se bo vršil od 1. do 12. septembra. Prireditelj bo obsegala celo vrsto kulturnih in gospodarskih razstav, ki bodo zavzemale okrog 40.000 kvadratnih metrov prostora. Največja izmed teh razstav bo mednarodna razstava fotografije in filma. Fotografiji sami in amaterji bodo samopridobili, če si bodo to razstavo ogledali.

Klub neodvisnih likovnih umetnikov bo podal umetnostno razstavo.

Leto za leto imamo na ljubljanskem velesejmu razstave malih živali in naša javnost jih ne bi hotela več pogrešati. Zato bo letos prirejena L. Zvezna banovinska razstava vseh vrst malih živali in produktov, med malimi živalmi pa bodo ovce in koze razstavljene samo od 4. do 8. septembra.

Ljubljanski velesejem je vedno posvečal veliko pozornost našemu kmetijstvu. Tudi tokrat je ostal zvest svoji nalogi in bo letos priredil zvezno razstavo sirovjave govodi dne 10. in 11. septembra.

tembra, ki bo združena s plemenskim sejmom.

Jugoslovanska kinološka zveza priredi državno razstavo plemenskih psov 1. in 2. septembra.

Zveza gospodinj v Ljubljani pripravlja razstavo «Naši gostje», v kateri bo prikazala našo ženo v službi tujkega prometa in kot središče in žarišče domače gostoljubnosti.

Pri vsem tem pa seveda ne bo manjkalo razstav raznih industrijskih in obrtniških proizvodov.

Češkoslovaški Panteon

V bližnji bodočnosti bo na Žižkovskem hribu v Pragi dograjen «Panteon narodnega osvobodjenja». Panteon je posvečen onim, ki so žrtvovali lastna življenja in ki so v svojem delu za osvobodjenje padli mučeniške smrti. Dvorane Panteona so okrašene z umetniškimi mozaiki, katerih slike in splošno razdelitev je izdelal slavni češki umetnik Maks Švabinský. Med temi mozaiki je alegorična figura republike s prstom na ustnicah, kakor da poziva obiskovalce k

strijskih in obrtniških proizvodov.

Jugoslovanski harmonikarji se bodo udarili za jugoslov. prvenstvo v nedeljo 11. septembra. Na vinskem oddelku velesejma bo pripravljeno lepo zabavišče. Tamkaj bodo koncerti, ples, variete s prvovrstnimi atrakcijami in najrazličnejša ljudska zabavišča. Na železnici ima vsak obiskovalec polovično voznino. Potovanje v Ljubljano je dovoljeno od 27. avgusta do 12. septembra, povratek pa od 1. do 17. septembra.

svečani tišini. Vrsta žalujočih žen v belih oblekah pokriva s palmami grobove onih, ki so padli za svobodo. Med nadaljnjimi slikami je tudi mozaik žene, ki objokuje padlega vojaka. Dalje so tam simbolične slike iz borbe češkoslovaških legijonarjev v Rusiji in pa alegorični mozaiki, ki simbolizirajo nastanek Češkoslovaške republike itd. Za vse mozaike so porabili en milijon 300.000 steklenih kockic v nekaj tisoč barvnih nijansah. Površina vseh mozaikov meri 130 kvadratnih metrov. Vsa dela

na mozaikih se vršijo z največjo pozornostjo in bodo dokončana do 28. oktobra, do dvajsete obletnice republike.

Turška knjiga o ČSR

Jugoslovanski publicist Dimetrije Tasović je napisal v turškem jeziku knjigo, ki bo izšla jeseni pod naslovom «Češkoslovaška — trdnjava Balkana in Vzhoda».

Poljski »ljudski avto«

Kakor poroča varšavski tisk, se bo v kratkem pojavil na avtomobilskem trgu nov tip poljskega ljudskega avtomobila, čigar cena bo dostopna tudi najširšim plastem prebivalstva. Ta avtomobil je skonstruiral znani konstruktor inž. Praglowski iz Katowic in ga je po nekaterih spremembah izdelala topilnica «Ludwików» v Kielcu. Novi avtomobil je štirisedežen, lahke, vendar močne konstrukcije in je opremljen z originalnim poljskim motorjem S.S.—25 znamke Steinhagen in Stransky v Varšavi z 900 kubičnimi centimetri in z 28 konjskimi silami. Oblika in splošni izgled novega poljskega

ga ljudskega avtomobila močno spominjata na nemške avtomobile znamke «DKW». Poskusne vožnje z novim avtomobilom se pravkar vršijo. Če bodo doseženi ugodni rezultati, kar je že prav za prav izven vsakega dvoma, bo tovarna pričela takoj s serijsko produkcijo teh cenениh ljudskih avtomobilov, katerih cena ne bo presegala vsote 4000 zlotov.

— Premisli, sodišče je pred nedavnim časom ločilo neki zakon, ker je žena sprejemala obiske v kopalni obleki.

— Smešno! In kaj bi potem isto sodišče napravilo, če bi ta žena sprejemala obiske v moderni plesni obleki, ki je še malo bolj pomanjkljiva.

Prva sosedica:

— Ne smete biti tako pesimistični. Vsaka stvar ima v življenju svojo temno in svojo svetlo stran.

Druga sosedica:

— Zelo lepo govorite, gospa, a povejte mi, kako izgleda svetla stran temno zasmojenega zrezka, ko ga postavite pred moža na mizo?

B — GLEDALIŠČE:

O srečna dijaška leta, kje ste, ko smo se včasih prerivali okoli kljucke pred gledališčem. Koliko obljub je bilo treba storiti, preden so nas starši pustili v gledališče. Kje so možje: Inneman, Dobrovolny, Deyl, Rukova, Housa, Bohuslav, naš Verovšek, ljubljani Danilo, Danilova itd. Kolikokrat so spravljali občinstvo v jok, pa tudi v krahot. Nešteto krat smo se režali tudi gospodu Povhetu.

Ali pa v operi: n. pr. Nolli (lepa Galatea), Noemi, Carneri, Fedickovsky, Orželsky Olševsky in drugi. Opere: Lohengrin, Tanhäuser, Dalibor, Nikolaj Zrinski itd. In popoldanske predstave, kako smo se jih veselili. Na pr.: Divji lovec, Deseti brat, Rokovnjači, Potovanje okrog sveta v 80 dneh itd. Spominjam se, kako je pri predstavi «Sedem gavrano» ali «zakleti bratje» vse jokalo. Radoveden sem, kakšen bi bil efekt te predstave v današnji dobi? Ne vem, ali smo bili takrat ljudje bolj mehki, ali pa nas je današnje življenje tako ohladilo? Tudi tukaj naj velja načelo tako glede cen, kakor glede repertoarja, saj imamo vendar veliko lepega, izvirnega in domačega, tako, da najbrže nismo navezani toliko na tuje prevode.

(Konec prihodnjic.)

Avgust Juh, viš. sod. ofic., Ljubljana:

Nekaj spominov, misli in želja

Pred otvoritvijo nove »kulturne« sezišče v Ljubljani

Že pred več meseci smo prejeli ta zanimivi članek, pa ga, žal, doslej nismo mogli priobčiti. Članek je zlasti zanimiv v svojem poglavju o nujnosti zgraditve slovenske »Moderne galerije«, o katerem uresničenju je obširno pisal «Slovenec» šele nedavno, namreč 31. julija t. l.

«Kot oboževatelj glasbe in lepega petja, velik spoštovatelj umetnosti, ljubitelj gledališča ter prijatelj kina, si dovoljujem pripomniti nekaj misli, opomb in priporočil, ki utegnejo, če že ne koristiti, pa vsaj ne škodovati dobri stvari.

A — KONCERTI:

Znamo je, da Slovenec rad poje in nad vse rad posluša pesem in glasbo, predvsem seveda naravno, oziroma domačo, pa tudi tujo spoštuje. Pesem in glasba ga ali navdušuje ali pa tudi gane do solza. Spominjam se, kako smo hodili že pred približno 40. leti takratni dijaški poslušati pev-

ške in glasbene koncerte v zgornjo dvorano Narodnega doma. Bili smo res navdušeni, zvesti obiskovalci. Seveda je bilo že takrat težko dobiti v tak namen nekaj krajcarjev od staršev. V tistih časih smo imeli srečo, da smo slišali poznejše velike svetovne mojstre: Kubelika, Oudrička itd., ki so se na svojih turnejah ustavljali tudi v Ljubljani in nato odhajali v obljubljeno deželo — Ameriko.

Spominjam se nekega večera, ko sem, ves žareč veselja in navdušenja nad uživanjem nebeško lepe glasbe, nehote zagledal pred seboj stoječega, že davno umrlega prof. Mat. P. Mož me je videl, morda še celo opazoval. Drugo jutro me je, prišedši v šolo, takoj poklical k tabli, kjer sem dobil »nebeško lep evke!« Ni bilo to ne lepo in ne prav od mene in žal mi je bilo, da sem na ljubo uživanju glasbe pozabil na svojo šolsko dolžnost. Še pozneje sem mnogokrat videl ime-

novanega gospoda pri takih prireditvah — in spoštoval sem ga, ker je hodil v Narodni dom, kamor se takrat marsikdo ni upal hoditi.

Pozneje se mi je uresničila moja želja in prišel sem sam med pevce. Bil sem presrečen med njimi in pod pokojnim mojstrom Hubadom. Z največjim veseljem sem pel, kadar je bila na vrsti kaka ognjevit pesem, n. p.: «Kedaj bo vznemirjen dan...», zlasti konec: «Prost Slovan» je bil zame velik užitek itd. Žal sem moral zaradi bolezni s petjem kmalu končati. Pozneje so se vršili koncerti v unijski dvorani. V teku prejšnjih 30. let sem zamudil le malokatero takoj prireditev. Poprijela se me je pa pri tem navada, da sem med poslušanjem opazoval tudi druge poslušalce. Reči moram, da sem ob raznih takih prilikah videl in čutil, kako je občinstvo prevzemalo navdušenje ali pa ginjenost. Dostikrat sem tudi opazil neinteresiranost in celo zdehanje. Iz tega se lahko vidi, kako so poslušalci dovzetni za lepo in kako jim je neljubo vse, kar ni pristno. Največjega pomena za obisk in blagajno je zato, kaj se servira publiku. To ne velja samo za petje in glasbo, ampak tudi za gledališče, slike, kipe itd. Moje mnenje je:

1. Koncerti naj se vršijo v pozni jesenski in zimski dobi. Razvrščeni

naj bodo ne le po mesecih, ampak tudi po dnevih, ker je povsem naravno, da bo vsaka prireditev v začetku meseca bolj obiskana. Zakaj, ni težko uganiti.

2. Nikdar naj si koncerti ne slede prehitro, ker je nevarnost, da bo druga prireditev, ki bo morda nudila še večji užitek, doživela fujasko samo zaradi tega, ker je prišla prehitro za prvo. Kolikokrat mi je bilo hudo, ko smo se pred pričetkom koncertov spogledovali in čakali, kdaj bo še kdo »noter padel«. Dvorana je ostala dostikrat pusta in prazna. Kakšen je moral biti občutek umetnika, ki se je bogzna s kakšno pridnostjo in vestnostjo pripravil za ta večer, si lahko mislimo; pa tudi za prireditev, zlasti za blagajno, je bilo to gotovo žalostno.

3. Nudi naj se občinstvu (tukaj mislim zlasti na mladino) predvsem nacionalna, domača, pristna, navduševalna, a včasih tudi resna pesem in glasba.

4. Vstopnine naj se regulirajo sedanjim razmeram primerno, da se omogoči obisk najširšim plastem prebivalstva. Dosti jih je, ki upravičeno pravijo: če grem sam — je zamera v hiši, celi obitelji pa ne morem privoščiti tega užitka; torej ne gre nobeden.

Obvestilo

Glavna kolektura
Državne razredne loterije

„ŠAGRIN“

družba z o. z.

LJUBLJANA

se je preselila
s Krekovega trga št. 10 v

Frančiškansko ul. št. 5
(poleg trgovine „Jelka“)

V kolekturi „Šagrin“ so interesentom na razpolago še polovične in četrtinske srečke za tekoči V. razred, katerega žrebanje se vrši do 7. septembra tega leta. Neizžrebanih je še mnogo dobikov, med njimi po
din 200.000, 100.000,
80.000, 60.000, 50.000 itd.

Poleg teh dobikov bodo izžrebane tudi še premije po din
2.000.000, 1.000.000,
500.000 in 400.000.

Največji dobiček
v najsrečnejšem slučaju
din 3.200.000

Srečke z doplačilom stanejo:
1/2 din 500.- in 1/4 din 250.-

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitve;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:

„SLOVENSKA BESEDA“

Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Poravnajte naročnino!